

de la Mare de Déu, acabaria indicant el lloc on era el temple.

En resum, *Madern* (*Maderno*) remunta a MATERNU, *Materna* a MATERNA; i pel que fa a *Maderns* (que té l'homòleg *Padiernos*) el punt de partida podria ser un nominatiu en un context com PRAEDIUM O PAGUS MATERNUS o simplement un plural MATERNOS, qualificant una herència en plural. J.G.

¹ Monument venerable i representatiu: es creu que ja datí de temps dels romans i que fou refeta i engrandida pels moros.— ² Hamlin, *op. cit.*, s.v.

PATIPAUMES o BATIPALMES

Patipaumes és el nom d'una pda muntanyenca a Alinyà (Alt. Urg., XVI, 106, 198), i de dos indrets de la Vall d'Aran (te. Begós). Resulta d'assimilació de *Batipaumes*, format amb el verb *batre* i *palma* 'palmell de la mà'. El pagès que ha de llaurar en aquests caps de serra pirinencs, no para de pegar-se a les mans, ertes pel vent, glaçades (pròpiament 'pega'm la boca que no se'm geli'). D'aquí ve també el nom de la petita ciutat fr. *Bapaume* cap de cantó a l'Artois dept. Pas-de-Calais, i d'un altre poble prop de Rouen a la Seine-inférieure. En aquells NLL catalans, amb assim^o *B - p > P - p*, tenim *Batipalmes* (oblidat en el nostre vol. II), en diversos llocs: *Batipalmas* en doc. de 972, a la vall de Cornudella de Valira (Abadal, *P. i R.* n. 216). Altres en el Ross. doc. de 993 «terra de *Batipalma*» (Mor. XV, 56) seria entre Riuferrer i el Montnegre de La Menera. Ponsich (*Top.* 47) el posa a Palau del Vidre afegint-hi *Batipalmas 1089, 1214 i 1250*. L'*InuLC* hi afegeix «vineto de *Batipalmes*» anys 1243 i 1246, i dos cops *Batipalmes* a Malloles. En fi hi ha *Batipalmas*, te. Fullà aa. 1009 i 1023 (Ponsich, p. 107); coma de *Batipalmes 1241* a Solans (o Guils) del Cantó (*BABL* VII, 182); *Batipalmas* a Torlarribera (XIX, 74). Compost paral·lel: *Batibecz* (bis), a Argelers (*InuLC*).

PATRÀS

Personatge del folklore tradicional cat., símbol de l'home que tothom el plany com desgraciat i ell mateix hi compta i se'n refia. Encarnat pel genial dibuixant Xavier Nogués (sèrie *La Catalunya Pintoresca*). I en el Pròleg fantasmagòric de *Tomàs de Bajalta* de Coromines (*o.c.*, pp. 8-10). Concretat també en noms de masos, on el pagès té bona raó per planye's de les pobreses de les seves terres: sengles Mas del *Patiràs*, te. Cubells (XLVI, 45.2), Vilafranca del Ma. i Benafigos (XXXIX, 46,24); a Bocairent *Patiràs* és una «borrera» (XXXIII, 52.12 '05 × '47). «*Patiràs*», pdà. a Briar (XXXVI, 9.19); en notes extraviades, una *Roca*

dels Patirassos, amb un canvi de sufix, subratllant l'esquifidesa dels recursos, *El Patiret* a la Barroca i *Cal Patiret* allí i a Canet d'Adri (XLIV, 95, 94, 119).

PATRAIX

Poble suburbà de la ciutat de València agregat al seu municipi des de 1870: havia pertangut a la par-ròquia de St. Joan del Mercat (SSiv. 325-6).

PRON. *patràj̄s* a la ciutat de Val., etc. (1935). Hi vaig fer enq. amb uns vells arrelats allí, el 1962 (XXX, 130-132).

Actualment ja no hi ha en llenguatge oficial un terme de Patraix, concepte caduc per l'expansió urbana de les noves edificacions; però els llauradors parlen encara de les «llindes» del terme de Patraix, com a cosa viva; el camí vell de Patraix era el principal que hi conduïa des del centre de la ciutat; l'entrada a Patraix era pel «carrer de València», o sigui la part edificada —casetes velles— del *Camí vell*, actualment dit en termes oficials i recents «carrer de Turís» (Josep Giner i March, 1965).

En *el Rept.* figura desdoblant com *Petrabir* (o *Petraner*) *aciflia* ['el de baix'] (155, 160 etc.) i *P. alfuquia* ['el de dalt'] (161, 186 etc.), com ja veieren Simonet (*Glos.Moz.* p. CXXIX) i J. Ribera (*Dis. y Op.* II, 317-9). Ara bé: de la suma dels dos *patrairs* amb plural romànic, resultà *pàtrâj̄rs* que, reduït en *patràj̄s* en la pron. morisca acabà amb el pas de *-âis* a *-âj̄s*, el mateix he explicat ja en diversos llocs (*DECat.* s.v. *pedra* 365a42-43, cf. art. *llebre, suro* i *benaaurat*). Els dos qualificatius eren en àrab pur i corrent «*sifli*, *-îya*: inferior» *RMa.* 429, *faŷki*, *-îya* «superior».

El gènere femení, amb raó el posa de relleu Simonet: això sembla indicar que en realitat la forma romànica —mossàrab— partiria del ll. cl. PETRARIA 'pedrera', que ell transcriu en caràcters àrabs *b-trayra'* (amb ta marbuta). El pas a una terminació masculina em sembla explicable de dues maneres: (a) pronunciació *patrairâs* amb *e*, la *a* típica de l'àrab morisc, la *-e* seria escapçada per la catalanització; o (b) —opina Simonet— es tractaria del joc propi de la gramàtica àrabiça entre *nomen unitatis* en *-a* i «*nomen genericum*» despullat de la *a*. Poca diferència per al romanista entre *a*) i *b*). Deixem-ho enlaire; de tota manera l'ètimon és el fem. PETRARIA, -AS correcte (o amb l'aclariment de Simonet).

És difícil decidir-se en la controvèrsia sobre una dada d'Abenalabbar (Dozy, *Notices* 215.7-13) referent a una fortalesa del S. x «prop de València». Casiri llegeix *motronj̄os* identificant amb *Montroi* (caldria almenys esmenar-ho en *-robios̄* < RUBEOS, i encara hi faltaria una *-N-*, mentre que Seybold (*ZDMG* LXII, 796) identificaria amb un *hišn btrq̄s* (era, doncs, un castell *hišn*) suposant que el *q* estigui per *n*, totes